

Ks. Maciej Olczyk. *Etos chrześcijańskiego wolontariatu. Studium teologicznomoralne na przykładzie Florenckiej Archikonfraterni Miłosierdzia*. Poznań: Wydawnictwo Wydziału Teologicznego UAM 2012 ss. 338.

Wolontariat, stający się dziś popularnym sposobem spędzania czasu, realizowania swoich marzeń oraz promocji zawodowej, jest nade wszystko gotowością zaangażowania się w służbie bezinteresownej miłości, która ma na celu chwałę Boga i dobro bliźniego. Zagadnienie to przedstawia książka ks. Macieja Olczyka *Etos chrześcijańskiego wolontariatu. Studium teologicznomoralne na przykładzie Florenckiej Archikonfraterni Miłosierdzia*, który podjął zadanie ukazania najgłębszych inspiracji wolontariatu i wyjaśnienia najważniejszych pojęć z tym związanych. Ks. Olczyk jest nauczycielem akademickim na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu i zajmuje się teologią moralną. Podejmując naukową refleksję nad wolontariatem, wskazuje na rolę ewangelicznej inspiracji w krzewieniu idei angażowania się na rzecz innych.

Książka jest złożona z czterech rozdziałów ujmujących idee wolontariatu same w sobie oraz ich szczegółową aplikację w postaci Florenckiej Archikonfraterni Miłosierdzia. Układ pracy jest logiczny z perspektywy jej celu, którym jest ilustracja i głębsze wyjaśnienie istoty miłosiernej posługi bliźniego przez odwołanie się do konkretnego świadectwa funkcjonującej wspólnoty. Samo wybranie tej właśnie instytucji jest uzasadnione jej wielowiekowym istnieniem, które sytuuje ją jako najstarszą organizację tego typu. Ponadto usilna troska wspólnoty z Florencji o zachowanie swej chrześcijańskiej tożsamości doskonale nadaje się do udowodnienia tezy ks. Olczyka, że można i trzeba zabiegać o utrzymanie ewangelicznego fundamentu wolontariatu.

Rozdział pierwszy opisuje wolontariat jako formę aktywności obywatelskiej i świadectwa wiary. Autor wskazuje na źródła współczesnego wzrostu zaangażowania na rzecz posługi potrzebującym. Jest ona wyrazem dążenia do aktywizacji członków społeczności, by poprzez udział w inicjatywach społecznych uczyć ludzi współpracy i odpowiedzialności za dobro wspólne oraz tworzyć w ten sposób społeczeństwo obywatelskie. Ks. Olczyk rozważa zjawisko wolontariatu na tle organizacji pozarządowych i wskazuje na trzy istotne cechy, którymi są: nieodpłatność, dobrowolność oraz świadczenie pracy na rzecz innych. Obecnie istnieje wiele form wolontariatu, który przybiera postać czasowego lub trwałego zaangażowania się na rzecz bliźniego. Może on też być indywidualny lub zbiorowy.

Drugi rozdział pracy jest w całości poświęcony dziejom Florenckiej Archikonfraterni Miłosierdzia na przestrzeni wieków. Poczynając od prezentacji bractw średniowiecznych we Florencji, ks. Olczyk wprowadza czytelnika w klimat cechów i wspólnot religijnych oraz zagłębia się w wyliczanie danych historycznych. Istnienie archikonfraterni, związane na początku z grzebaniem umarłych i posługą chorym, z czasem poszerzało swój zakres zadań o pomoc potrzebującym i ofiarom katastrof. Wyjątkowość i wielkość tej instytucji kierującej się inspiracją chrześcijańską sprawiła, że została ona ocalona przed całkowitym zniszczeniem i nadal jest wspólnotą matką dla innych bractw miłosierdzia.

Sposób odnajdywania się Florenckiej Archikonfraterni Miłosierdzia we współczesnym świecie przedstawia rozdział trzeci rozprawy habilitacyjnej. Wychodząc od opisanego sytuacji prawnej archikonfraterni i wskazując na uwarunkowania nowego włoskiego prawa z tego zakresu, ks. Maciej wylicza podmioty wspierające i współpracujące z wolontariuszami. Należą do nich inne bractwa i stowarzyszenia charytatywne, indywidualni ofiarodawcy i sympatycy oraz banki żywności i środowiska uniwersyteckie. Nieodmiennie najważniejszą instytucją wspierającą archikonfraternię jest Kościół katolicki. Do tradycyjnych form działalności charytatywnej archikonfraterni należą: transport sanitarny i socjalny, opieka domowa świadczona chorym i starszym oraz troska o zapewnienie godnego pogrzebu i krzewienie pamięci o zmarłych. Wśród nowych kierunków dobroczynności zostały wyliczone ambulatoria i ośrodki terapeutyczne, dom seniora, sekcja obrony cywilnej i ratowników medycznych zdolnych do interwencji w sytuacjach kryzysowych. Ponadto w zakresie działań Florenckiej Archikonfraterni Miłosierdzia mieszczą się honorowe krwiodawstwo, pomoc żywnościowa w sklepach dla ubogich, a także poradnictwo rodzinne i psychologiczne. Zachowując tradycyjną strukturę oraz obchodząc święta chrześcijańskie, członkowie konfraterni są zachęceni do indywidualnej modlitwy i rozwijania życia sakramentalnego oraz są formowani w duchu wierności Ewangelii.

W rozdziale czwartym ks. Olczyk bardzo umiejętnie łączy treści teologiczne z wcześniejszymi danymi historycznymi i socjologicznymi, zapewniając spójny obraz wolontariatu jako autentycznej formy realizacji chrześcijańskiego powołania do miłości w budowaniu królestwa Bożego na ziemi. Sięgając do kategorii soborowych, autor w znakomity sposób porusza się w zagadnieniach teologicznych i zarysowuje elementy duchowości wolontariusza, do których wliczają się: chrystocentryzm, postawa miłosierdzia, eklezjalność i maryjność. Jednym z ciekawszych fragmentów książki i zdecydowanie najcenniejszym jest punkt dotyczący prymatu miłości. Wymiar społeczny etosu wolontariatu został ukazany przy omawianiu godności osoby i solidarnego społeczeństwa, gdzie nakreślono podstawowe zasady regulujące współdziałanie w ramach społeczności. Zajmując się kwestią formacji wolontariuszy, ks. Olczyk przypomina, że nie wystarczy tylko doskonalenie kompetencji technicznych i organizacyjnych, ale potrzeba formacji duchowej i moralnej, kształtującej charakter i wzmacniającej motywację.

Praca ma charakter źródłowy i opiera się na materiałach archiwalnych Florenckiej Archikonfraterni Miłosierdzia oraz na opracowaniach historycznych tej wspólnoty. Autor sięga do dokumentów Kościoła oraz publikacji teologicznomoralnych i społecznych. Nowością na polskim rynku jest zarówno samo ukazanie rzeczywistości wspól-

noty z Florencji, jak i całościowa refleksja nad zagadnieniem pomocy społecznej. Oparcie refleksji nad rzeczywistością wolontariatu na trzech istotnych punktach odniesienia, jakimi są analiza współczesnej sytuacji ruchów wolontariackich, prezentacja historycznego doświadczenia najstarszej instytucji charytatywnej we Florencji i odwołanie się do teologicznej wizji uczestnictwa człowieka w życiu społecznym, zapewnia właściwy rezultat rozważań w postaci spójnej i pogłębionej wizji służby wolontariusza. Ks. Olczyk dowodzi, że w działalności wolontariuszy można i trzeba kierować się nauką Chrystusa wyrażoną w Ewangelii i przekazywaną w Kościele. Ideał samarytańskiej służby jest wciąż aktualny i staje się wyzwaniem dla teologów, by przekazać go w zrozumiałej i spójnej formie mającej głębokie uzasadnienie w postaci prowadzonych badań. Książka *Etos chrześcijańskiego wolontariatu* może być cennym wskazaniem sposobu formacji dla wolontariuszy i osób pragnących podjąć służbę społeczną z motywu chrześcijańskiej miłości.

*Andrzej Derdziuk OFM Cap
Instytut Teologii Moralnej KUL*

Mariusz C h a m a r c z u k SDB. *Problematyka integracji imigrantów w Kościele katolickim w Szwecji*. (Studia i rozprawy t. 5). Warszawa: Towarzystwo Naukowe Franciszka Salezego 2013 ss. 311.

Recenzowana publikacja Mariusza Chamarczuka SDB, pracownika naukowego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, rektora Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie nad Wartą i długoletniego duszpasterza polonijnego w Szwecji, jest interesującym studium prezentującym zagadnienie kontaktu kulturowego imigrantów różnych narodowości skupionych w strukturze określonego Kościoła lokalnego, w tym przypadku diecezji sztokholmskiej. Główny nurt naukowych poszukiwań umiejscowiony został z jednej strony w szerokim kontekście historycznym oraz doktrynalnym, z drugiej zaś pokazuje różne aspekty życia i działalności Kościoła katolickiego w Królestwie Szwecji. Dopełnia go omówienie badań własnych nt. zaangażowania katolików imigrantów oraz autochtonów w działalność katolickich form duszpasterskich w Szwecji.

Publikacja składa się z pięciu rozdziałów, poprzedzonych wprowadzeniem, które kreśli ogólne rysy charakterystyczne Kościoła katolickiego w Szwecji oraz specyfikę szwedzkich procesów migracyjnych i modeli integracyjnych migrantów. Przedstawia ono także dotychczasowy stan badań, ukazuje nowość zaproponowanego ujęcia na tle innych opracowań, dokonuje niezbędnych uściśleń nomenklaturowych istniejących w języku szwedzkim w zakresie nazewnictwa Kościołów katolickich, określa cele